

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
IKR/tfo

Vår ref
26/650-

Dato
17. april 2026

Svar på anmodning om uttalelse - Dokument 8:184 S (2025-2026) Representantforslag om strengere straff for dyrekriminalitet

Jeg viser til brev fra Stortingets næringskomité datert 25. mars 2026, og til representantforslag Dokument 8:184 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Julie E. Stuestøl, Frøya Skjold Sjursæther og Une Bastholm, om strengere straff for dyrekriminalitet.

Alle dyr skal ha det bra, og det er den enkelte dyreholder sitt ansvar at alle dyrene blir tatt godt vare på. Regjeringen har som utgangspunkt at de fleste dyreholdere er opptatt av at dyrene de har ansvar for skal ha god velferd, behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Dyrevelferd er et tema som engasjerer mange, både i befolkningen og politisk, og jeg er enig med representantene i at straffer som idømmes etter dyrevelferdsloven bør gjenspeile alvoret i sakene.

I det følgende vil jeg gå gjennom forslagene i representantforslaget:

- 1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve strafferammen for alvorlig dyrekriminalitet til seks år.*
- 2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve strafferammen for alminnelig dyrekriminalitet til to år.*
- 3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring av dyrevelferdsloven som gjør uaktsomme lovbrudd straffverdige.*

Straff etter dyrevelferdsloven § 37

Etter dyrevelferdsloven § 37 er, med noen unntak, overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av dyrevelferdsloven eller vedtak gitt i medhold av loven straffbare. Bestemmelsen fastsetter strafferammen for slike overtredelser. Straffen for brudd på dyrevelferdsloven er bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler. Grov overtredelse straffes med fengsel inntil 3 år. Skyldkravet er grov uaktsomhet eller forsett. Medvirkning rammes etter straffeloven § 15, og forsøk rammes etter straffeloven § 16.

1. Forslaget om å heve strafferammen for alvorlig dyrekriminalitet til seks år.

Spørsmål om å heve strafferammen for alvorlige brudd på dyrevelferdsloven har vært et tilbakevendende tema politisk.

I desember 2024 la Regjeringen Støre frem Meld. St. 8 (2024–2025) Dyrevelferd. I stortingsmeldingen signaliserte regjeringen flere tiltak for å bedre dyrevelferden, blant annet å utrede en økning av strafferammen ved grove brudd på dyrevelferdsloven, jf. dyrevelferdsmeldingen side 158.

Ett av tiltakene som også ble foreslått var at regjeringen vil innføre forbud mot å ha og dele seksualiserte bilder og filmer som omfatter dyr. Dette tiltaket ble fulgt opp i Prop. 30 L (2025-2026) Endringer i lov om dyrevelferd (fremstilling og fremvisning m.m. av seksuelle overgrep mot dyr). Det er riktig, som forslagsstillerne viser til, at spørsmålet om å øke strafferammen for grove brudd på dyrevelferdsloven ble omtalt i denne lovproposisjonen. Endring av strafferammen var imidlertid ikke en del av lovforslaget. Jeg viser til lovproposisjonen kapittel 6 side 26 om departementets vurdering, der spørsmålet om økning av strafferammen er omtalt:

«Spørsmålet er ikke nærmere utredet eller hørt i tilknytning til den nye bestemmelsen som foreslås i § 14 a i dyrevelferdsloven. Flere høringsinstanser har likevel uttalt at de mener strafferammen for brudd på dyrevelferdsloven bør heves. Departementets vurdering er at det vil være naturlig å se på spørsmålet om å heve strafferammen i dyrevelferdsloven § 37 i en større sammenheng. Eventuelle alternativer og konsekvenser ved en slik endring er ikke utredet eller vurdert, og spørsmålet har heller ikke vært gjenstand for offentlig høring. Departementet mener derfor det verken er hensiktsmessig eller tilrådelig å gjøre endringer i strafferammen i dyrevelferdsloven i denne omgang.»

Forslagsstillerne er uenige i denne konklusjonen. Det er likevel slik at noen endring av strafferammen ikke ble vedtatt. Jeg vil også peke på at vurderingen som ble gjort, i

forbindelse med den aktuelle lovendringen, må sees i lys av at lovforslaget gjaldt innføring av en ny enkeltstående bestemmelse det var politisk enighet om og ønske om å innføre raskt. En eventuell endring av strafferammen vil på den annen side ha et langt større virkeområde, siden en slik endring kan gjøres gjeldende for alle bestemmelser i loven. Jeg vil også vise til at Straffelovkommisjonen, i forbindelse med arbeidet med ny straffelov, vurderte hvilke straffebud som bør stå i straffeloven og hvilke som bør stå i spesiallovgivningen. Kommisjonen la til grunn at straffebud med en strafferamme på seks år eller mer, som hovedregel bør stå i straffeloven, jf. NOU (2002:4) Ny straffelov punkt 6.2 side 159 og Ot.prp, nr. 90 (2003-2004) Om lov om straff (straffeloven) punkt 4.1.2.2 side 52. Denne anbefalingen er i hovedsak fulgt i spesiallovgivningen. Eksempelvis er strafferammen bot eller fengsel inntil fem år for grov overtredelse av lakse- og innlandsfiskekloven, jf. § 49 annet ledd jf. første ledd. Dette tilsier etter min oppfatning at spørsmålet om å heve strafferammen må sees i en større sammenheng, og vil innebære et større arbeid med å utrede og vurdere eventuelle alternativer og konsekvenser. Det er viktig at statlige beslutninger er velbegrunnede og gjennomtenkte. Ufullstendig eller manglende utredning øker risikoen for at det fattes beslutninger som ikke kan gjennomføres, som gir uønskede virkninger eller som innebærer sløsing med samfunnets ressurser. Utredningsinstruksen har som formål å legge et godt grunnlag for beslutninger om statlige tiltak gjennom å identifisere alternative tiltak, utrede og vurdere virkningene av aktuelle tiltak, involvere dem som blir berørt av tiltaket tidlig og samordne berørte myndigheter.

Jeg vil også understreke at det at spørsmålet om å heve strafferammen for brudd på dyrevelferdsloven ikke ble utredet og vurdert ved den nevnte lovendring, ikke betyr at spørsmålet er avklart. Økt strafferamme for grove brudd kan ha en allmennpreventiv effekt og bidra til bedre regelverksetterlevelse. Min anbefaling er følgelig at spørsmålet om å heve strafferammen for grove brudd på dyrevelferdsloven utredes, som signalisert i Meld. St. 8 Dyrevelferd. Jeg kan også informere om at dette arbeidet allerede er påbegynt, men at arbeidet er i en tidlig fase. På denne bakgrunn anbefaler jeg at forslaget ikke vedtas.

2. Forslaget om å heve strafferammen for alminnelig dyrekriminalitet til to år.

Når det gjelder spørsmålet om å heve strafferammen for ordinære brudd på dyrevelferdsloven til inntil to år, vil jeg vise til Ot.prp.nr. 90 (2003-2004) Om lov om straff (straffeloven) punkt 1.1 side 17, hvor det står følgende om bruk av straffebestemmelser:

«Straffelovgivningen avspeiler hvilke verdier et samfunn setter høyt, hvor utsatt verdiene er, og hvor strengt fellesskapet finner det nødvendig og rettferdig å straffe dem som krenker verdiene. Strafferettspleien skal være human, men samtidig effektiv og målrettet nok til å gi samfunnet og befolkningen tilstrekkelig beskyttelse.

Straff er samfunnets strengeste reaksjon og et virkemiddel som bør brukes med varsomhet ved mindre alvorlige forgåelser. Når straff tas i bruk,

må strafforfølgningen være tilstrekkelig effektiv og målrettet.»

Videre står det:

«At handlingen mislikes eller vekker ubehag hos flertallet i befolkningen, bør ikke være tilstrekkelig til å straffe. Straff bør også være et subsidiært virkemiddel. Mindre alvorlige lovbrudd bør derfor ikke gjøres straffbare hvis ønsket atferd kan sikres på annen måte, for eksempel ved at forvaltningsorganer forfølger lovbrudd på sine områder, eller ved at konfliktløsningen overlates til partene i saken.»

I punkt 11.3.4 side 130 viser Justisdepartementet til Straffelovkommisjonens modell for fastsetting av de alminnelige strafferammer. Fastsetting av strafferammer vil ha et betydelig innslag av skjønn og tradisjon, men det bør vektlegges hvilken interesse som er angrepet, resultatet eller virkningen av handlingen og den utviste skyld.

Ved fastsettelse av straffenivået i dyrevelferdsloven, ble det sett hen til straffenivået i sammenlignbare lover, eksempelvis viltloven, lakse- og innlandsfiskeloven, matloven og akvakulturloven, jf. Ot.prp. nr. 15 (2008-2009) om lov om dyrevelferd punkt 2.4.8.4 side 88. Strafferammen for ordinære brudd på dyrevelferdsloven er bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler, jf. § 37 første ledd. Lignende bestemmelse finnes i akvakulturloven § 31 første ledd, matloven § 28 første ledd og forurensingsloven § 78 første ledd. Viltloven § 56 første ledd og lakse- og innlandsfiskeloven § 49 første ledd fastsetter at ordinære brudd på disse lovene kan medføre straff i form av bøter eller fengsel inntil ett år. Det samme gjelder etter naturmangfoldloven § 75 første ledd. Jeg vil også vise til at straffeloven § 271 om kroppskrenkelse overfor mennesker også kan medføre straff i form av bot eller fengsel inntil ett år.

Jeg er kjent med at det pågår annet lovarbeid på miljøområdet, der det vurderes å heve strafferammen for ordinære lovbrudd, jf. eksempelvis høringsnotat om forslag til endringer i straffeloven § 242, heving av strafferammer samt endringer i regelverket om miljø- og kulturmiljøkriminalitet side 12-13. Min oppfatning er likevel at straffenivået i dyrevelferdsloven i hovedsak synes å være i samsvar med andre sammenlignbare lover slik det er i dag. Nivået satt i dyrevelferdsloven § 37 for ordinære lovbrudd hensyntar hvilken interesse som er angrepet, resultatet eller virkningen ordinære brudd på regelverket kan medføre og graden av utvist skyld. Min anbefaling er ut fra dette at straffenivået for ordinære brudd på regelverket bør holdes på samme nivå som i dag, og at forslaget ikke vedtas.

3. Forslaget om å gjøre uaktsomme lovbrudd straffverdige.

Forslagsstillerne mener at skyldkravet bør skjerpes og omfatte uaktsomme brudd på regelverket. Det kom også enkelte høringsinnspill om dette i forbindelse med arbeidet med

dyrevelferdsmeldingen. Skyldkravet etter dyrevelferdsloven ble derfor også vurdert i meldingen, jf. Meld. St. 8 (2024-2025) Dyrevelferd 5.3.1. side 46-47:

«Da dyrevelferdsloven ble vedtatt, ble skyldkravet for å kunne ilegge straff skjerpet fra simpel uaktsomhet til grov uaktsomhet. Endringen av skyldkravet innebar en betydelig lemping av straffesvaret ved brudd på reglene for dyrevelferd, siden det i mange tilfeller vil være andre virkemidler enn straffesanksjonering som er mest effektivt.

En konsekvens av dette er at simpelt uaktomme overtredelser skal frifinnes, selv om handlingene har medført alvorlige konsekvenser for velferden til dyr. Når retten har frifunnet tiltalte på grunnlag av manglende skyld, vil dette som regel være til hinder for at Mattilsynet i ettertid kan ilegge overtredelsesgebyr for simpel uaktom overtredelse. Dette gjelder selv om vilkårene for å gi overtredelsesgebyr ellers er oppfylt. Konsekvensen av dette kan bli at regelbrudd som kunne og burde ha vært fulgt opp med overtredelsesgebyr, likevel ikke kan følges opp med dette virkemiddelet.

Selv om noen saker kan få slike uheldige konsekvenser, er regjeringen likevel av den oppfatning at det ikke er grunn til å endre skyldkravet i dyrevelferdsloven til simpel uaktsomhet. Utfordringene bør heller løses ved tett samhandling mellom Mattilsynet og politiet, slik at de riktige sakene behandles for domstolene.»

Jeg viser også til forarbeidene til dyrevelferdsloven og vurderingen av skyldkravet i forbindelse med at loven ble vedtatt. Etter dyrevernsloven av 1974 kunne også simpel uaktsomhet straffes. I høringsrunden uttalte både Justisdepartementet, Riksadvokaten og Økokrim at skyldkravet burde endres fra simpel uaktsomhet til grov uaktsomhet, jf. Ot.prp. nr. 15 (2008-2009) punkt 2.4.8.3. side 87. Av Landbruks- og matdepartementets vurdering av høringsinnspillene framgår det i punkt 2.4.8.4 på side 88:

«Straff er samfunnets strengeste reaksjon, og enkelte høringsinstanser har pekt på at straff bare bør brukes overfor de mest klanderverdige og samfunnsskadelige handlingene. At en handling i seg selv er klanderverdig, er heller ikke en tilstrekkelig moralsk begrunnelse for å idømme straff.

Det er handlingens straffverdighet og ikke konsekvens som i første rekke skal bedømmes når man vurderer om straff skal idømmes. I tråd med nye retninger innefor strafferetten er det pekt på at straff bør forbeholdes forsettlig og grovt uaktsomme overtredelser av regelverket. Departementet er enig i dette og foreslår at straffebestemmelsens skyldkrav skjerpes slik at kun forsettlig og grovt uaktsomme overtredelse av loven skal kunne straffebelegges. Dette støttes av at det i utkastet er gitt adgang for forvaltningen til i større grad å benytte administrative sanksjoner, og at disse vil være en mer effektiv og egnet sanksjonsform ved uaktsomme og andre mindre overtredelser av loven.

Med utkastet til ny lov om dyrevelferd gis tilsynsmyndigheten et utvidet spekter av sanksjonsmuligheter. Det legges således bedre til rette for andre sanksjoner enn straff.»

Jeg vil også vise til at Mattilsynet har myndighet til å gi overtredelsesgebyr for uaktsomt eller forsettlig brudd på nærmere angitte bestemmelser i dyrevelferdsloven. Ut fra vurderingene som ble gjort da dyrevelferdsloven ble vedtatt, var dette et bevisst valg knyttet til skyldspørsmålet, og en vurdering av at dette vil være en mer effektiv måte å oppnå formålene med loven. Overtredelsesgebyr er en administrativ sanksjon, som er ment å ivareta både individual- og allmennpreventive hensyn. Virkemiddelet har likhetstrekk med straff, men er ikke å regne som straff. Overtredelsesgebyr er likevel ikke ment å erstatte straff ved gjentatte og grove overtredelser, eller ved grovt uaktsomme eller forsettlig overtredelser som medfører store dyrelidelser, jf. Ot. prp. nr. 15 (2008-2009) side 116. I dyrevelferdsmeldingen ble det også varslet at regjeringen vil vurdere å øke det maksimale overtredelsesgebyret for overtredelser av dyrevelferdsloven for virksomheter innenfor havbruk, jf. Meld. St. 8 (2024-2025) side 158. Etter det jeg er kjent med er dette arbeidet også påbegynt. Til tross for at uaktsomhet ikke kan straffes finnes det derfor andre løsninger for å følge opp og møte uaktsomme lovbrudd med sanksjoner som står i forhold til lovbruddets alvorlighet. Formålet med og håndhevingen av bestemmelser i annet regelverk, kan gjøre at spørsmålet om skyld vurderes annerledes i andre sammenhenger. Min anbefaling er imidlertid at skyldkravet etter dyrevelferdsloven bør være som i dag, grov uaktsomhet eller forsett, og at god samhandling mellom Mattilsynet og politiet vil bidra til at også uaktsomme regelbrudd følges opp på en effektiv og hensiktsmessig måte. Jeg anbefaler derfor at forslaget ikke vedtas.

Med hilsen

Nils Kristen Sandtrøen

Nils Kristen Sandtrøen